

Hur möter vi tillväxtens slut? Omställningens tid

Finanskrisen är i grunden en resurskris. Tillväxten går mot sitt slut och världen mot ökad konflikt. Hur ställer vi om för att möta resurs- och oljebristen lokalt?

Björn Forsberg, statsvetare och författare till böckerna Omställningens tid och Tillväxtens sista dagar, föreläste i Ludvika, Borlänge och Mora under Framtidsveckan. Här med en av arrangörerna Lillian Lundin Stöt. Foto: Björn Daniels.

150 år av ekonomisk tillväxt har nått sin ände: Oljetoppen har passerat, fiskbestånden står inför kollaps, grundvattnet sinar, jordbruksmark ödeläggs, skogar överavverkas, många sällsynta metaller är snart slut. Så kan uppräknigen fortsätta, det är egentligen "peak everything".

- Flera länder befinner sig i en finans- och skuldcrisis. Det är en del av en större kris på naturresurser som kommer att sätta stopp för tillväxten, menar Björn Forsberg. Världsekonomin har gått in i en resursvägg.

Det stora bekymret är oljan. Den enskilt största faktorn till tillväxtsamhället är tillgången på billig energi.

- Sverige importerar idag olja från Danmark, Norge och Ryssland. Men inom 5-10 år är det slut på oljeimporten från både Danmark och Norge. Hur får vi då mat på bordet?

- 90% av transporterna globalt drivs av olja. Vi kan inte byta ut 1 miljard bensinbilar mot 1 miljard bilar som drivs förnybart. Vi kommer att stå med skägget i brevlådan långt innan dess, menar Björn.

- Varje kris är en möjlighet och vi närmar oss nu den största möjligheten någonsin!

*Hela samhället förutsätter tillväxt för att inte kollapsa, "hjulen måste snurra", men jorden klarar inte det. Som vi lever nu bara i Sverige skulle det behövas 3,7 jordklot.
Foto: Lillian Lundin Stöt*

- Ökad tillväxt ger ökat välmående till en viss gräns. Sedan planar välmåendet ut eller sjunker. Vi ser många tecken på det i dagens samhälle; ökad ohälsa, utbrändhet, otrygga anställningar m.m.

Men det finns en utväg: Att ställa om samhället. En utmaning lika stor som möjligheterna.

- Med omställning menar jag systemskifte - adjö till ekonomisk tillväxt och konsumtionshets som tränger undan mer grundläggande behov - och visa på vägar hur människor och lokalsamhällen kan mobilisera för förändring underifrån. Omställning handlar om någonting mer än lågenergilampor och "miljöbilar". Den är en grundläggande förändring av hela vårt sätt att leva och organisera samhället.

Björn visade exempel på stadsodling och cykelexplosion i Detroit, stadsodling som sysselsätter ca 40 000 på Kuba, klimatsmart samhällsplanering i Portland, 100% förnybar energi på den danska ön Samsø och lokal ekonomi och betesdjur i Åre.

- Biltrafiken i Aten har minskat med 30-40% på 5-6 år. I Grekland fanns fortfarande närservice som lokala grönsaksmarknader, vilket var tur. "Peak-car" ser vi på många ställen i världen, till och med i USA och Sverige. Färre och färre tar körkort numera.

- Verklig förändring byggs från lokal nivå. Framtidens ekonomi kommer att vara mycket mer lokal. Vi behöver producera mer lokalt. Resursväggen ger oss inget alternativ. Låga transportpriser som idag gör det möjligt att transportera sallad från handelsträdgården utanför Vindeln där jag bor till ICA i Vindeln, egentligen 10 km, via Borlänge(!), kommer att försvinna.

- Sverige och Norge har Europas lägsta självförsörjningsgrad. Vi får det svårt när oljan sinar och transporterna bli för dyra för import av livsmedel. "Just-in-time" system är mycket sårbara, vi har alldeles för låg beredskap för kriser. Politiken borde vara en *stärkande* kraft för mer lokalt och ekologiskt.

- Många tänker att först när vi har ett internationellt klimatavtal på plats kan vi börja genomföra klimatåtgärder, men omställningen börjar här och nu.

Tänk efter: hur kommer ditt liv se ut utan olja? Vad behöver förändras för att du ska få ett gott liv?

Föreläsningen arrangerades av Naturskyddsföreningen och Studieförbundet och var en del av Framtidsveckan.

Text: Lillian Lundin Stöt, Naturskyddsföreningen Dalarna